PAMÁTNÍK A MUZEUM TŘÍ ODBOJŮ V LOŠANECH

CÍL NÁVRHU

Chtěla bych z Lošanského statku vytvořit paměť našich dějin. Místo, které bude obsahovat důkazy o hrdinských činech odbojové skupiny, která se nebála bojovat proti celému systému, proti strachu, který tu vládl. Kteří věřili, že bojují za správnou věc, za svobodu a byli odhodlaní v tomto boji položit vlastní život.

Ráda bych v Lošanech vytvořila pietní místo / památník, který bude připomínat. Připomínat důležitost jejich snahy a jejich činů. Připomínat odvahu a lásku ke svobodě. Památník bude určen lidem, kteří historii znají, je jejich koníčkem nebo zaměstnáním nebo ji sami prožili.. vytvářeli. Bude určen pro ty, pro něž by opakování fakt bylo jen neprocitěným klišé. Pro ty, kterým stačí náznak, aby si vše připomněli.

Chtěla bych zde vytvořit muzeum, informační místo, kde se člověk do tématu položí a bude jej moci prožít současně s hrdiny, o kterých nám minulost vypráví. Muzeum bude určeno pro ty, kteří svou historii ještě studují, kterým byla podána zkreslená a oni teď chtějí vědět skutečnost.

Oba mé cíle se budou na Lošanském statku prolínat, jejich cesty se budou spojovat a zase rozcházet, aby vyústily v sebereflexi návštěvníka. Chtěla bych aby na konci prohlídky si každý mohl uvědomit sebe sama a jeho vlastní podíl na tvorbě naší budoucnosti.

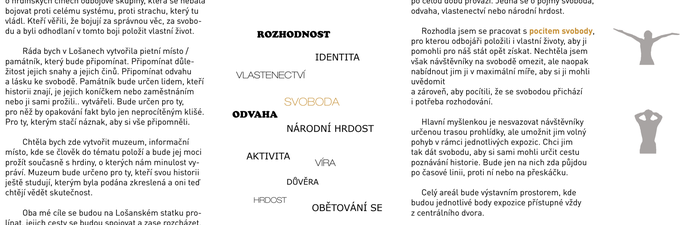

KONCEPT

Během studia tohoto příběhu jsem objevila několik jednoduchých hesel, která příběh odboje po celou dobu provázi. Jedná se o pojmy svoboda, odvaha, vlastenectví nebo národní hrdost.

Rozhodla jsem se pracovat s pocitem svobody, pro kterou odbojáři položili i vlastní životy, aby ji pomohli pro náš stát opět získat. Nechtěla jsem však návštěvníky na svobodě omezit, ale naopak nabídnout jim ji v maximální míře, aby si ji mohli uvědomit
a zároveň, aby pocítili, že se svobodou přichází i potřeba rozhodování.

Hlavní myšlenkou je nesvazovat návštěvníky určenou trasou prohlídky, ale umožnit jim volný pohyb v rámci jednotlivých expozic. Chci jim tak dát svobodu, aby si sami mohli určit cestu poznávání historie. Bude jen na nich zda půjdou po časové linii, proti ní nebo na přeskáčku.

Celý areál bude výstavním prostorem, kde budou jednotlivé body expozice přístupné vždy z centrálního dvora.

PŘÍSTUP K JEDNOTLIVÝM OBJEKTŮM

01 RODNÝ DŮM
- zachovat jako symbol, jako nositele paměti histroických událostí
- obnovit současnou podobu z roku 1930 s potřebnými opravami a náhradou prvků a zároveň sundat nánosy z doby komunitického režimu, kdy objekt spravovalo JZD
- do interiéru vložit expozici o rodu Mašínů až k počátkům odboje

02 STODOLA
– využít pro potřeby expozice a vzdělávání. Výrazným zásahem demonstrovat zásahy do života jedné selské rodiny v průběhu dějin 20.století
- využít jako objekt pro transformaci k vyjádření příběhu

03 PROVOZNÍ OBJEKT
- umístit zázemí pro návštěvníky a provoz areálu
- jeho formou i velikostí nekonkurovat stávajícím objektům
- jasně odlišit formou i materiálem, že se jedná o nový vstup

ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ

Areál jsem rozdělila do čtyř základních ploch. Budovy obklopují prostor dvoru, kde se bude odehrávat hlavní děj. Po prohlídce expozice může návštěvník zajít za rodný dům do odpočinkové zahrady a v klidu si zde popřemýšlet. Na zahradu navazuje sad. Ten jsem zde umístila, aby samotný areál měl i základní produkční funkci, abych odkázala na jeho původní zemědělskou náplň. Zbytek pozemku je volný, protože samotný horizont a budova na něm utváří nevšední harmonickou kompozici.

Tuto kompozici doplňuji řadou betonových sloupů. K této instalaci jsem našla inspiraci v článku z cestovatelského on-line průvodce Cesty a památky:

„ … Památník by tak měl připomínat osudy rodiny, která se nikdy nesehnula před žádným despotickým režimem. …“

[05]

Tato věta mě inspirovala k vytvoření dominantního prvku, vysokého, vzpřímeného a z kamene, který bude majestátně demonstrovat odvahu, která se nikdy nesehne před nepřítelem i když hledí do tváře smrti.

Ze zadní strany, protože se jedná o začátek naučné stezky, jsem umístila první úryvky textů.

KONCEPT VÝSTAVY

Na základě cíle mého projektu vytvořit z jednoho prostoru jak místo paměti, tak místo, kde můžeme poznávat naši historii, jsem se rozhodla vytvořit expozici skrytou, na první pohled neviditelnou.

Do výstavních prostor umisťuji jen náznaky příběhu, jako jsou například jen siluety vystavovaných předmětů nebo umístěný artefakt. Díky Vojenskému historickému ústavu jsme se dopátrali k nepřeberné sbírce dobových předmětů, jejichž kopie bych jako artefakty umístila do prázdného výstavního sálu, tak aby volný protor kolem nich mohl nechat vyznít jejich význam.

Při vstupu by návštěvník v informačním centru mohl získat tablet, kde by byly nahrané veškeré informace i samotná vizualizace dejinných mometů. V tomto konceptu je možné vytvořit několik verzí nahraného obsahu a přizpůsobit se tak věku návštěvníků či zaměření organizovaných skupin.

_ hospodářský objekt - výstava 2. odboj

_ rodný dům - osoba Josefa Mašína

_ hospodářský objekt - promítací sál

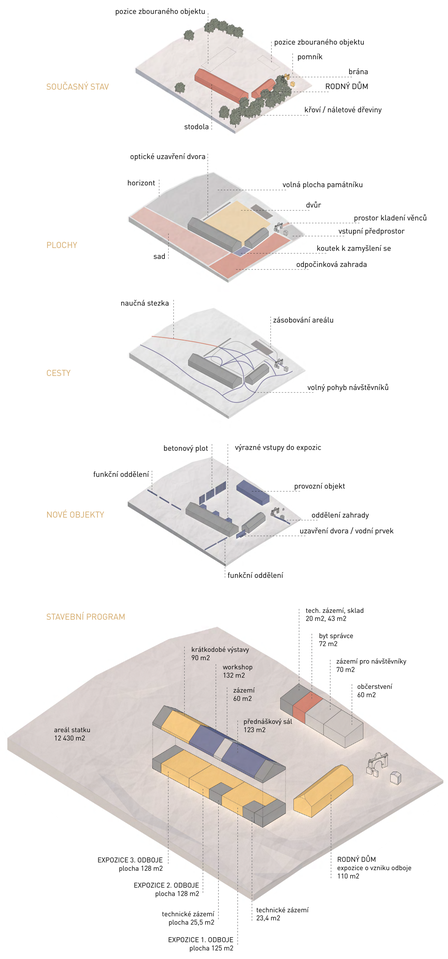

PO STOPÁCH PAMĚTNÍCH MÍST
- NOVÉ CYKLISTICKÉ OKRUHY

Cíle návrhu naučné stezky

Památník má poměrně nevýhodnou pozici mimo hlavní kulturní centra. Nachází se v malé vesničce a otázka přilákání návštěvníků je zde zásadní pro jeho fungování. Volba tohoto místa je úzce spjatá s rodným domem Josefa Mašína a bylo by v tomto případě škoda nevyužít tohoto symbolického místa. Snažím se tedy z tohoto problému udělat přednost a naopak zpopularizovat zajímavé kousky v okolí. Propojením Lošanského památníku s dalšími zastávkami pomocí cyklostezek a tématických okruhů si dávám za cíl přilákat návštěvníky na víkendové rodinné výlety a posílit tak zájem o historii spjatou s daným místem. Protože tak jako oáza uprostřed pouště nebude přeplněná cestovateli, tak jeden osamělý projekt nemůže fungovat bez podpory svého okolí. Díky provázání se pak jednotlivé objekty budou navájem podporovat ve svém významu.

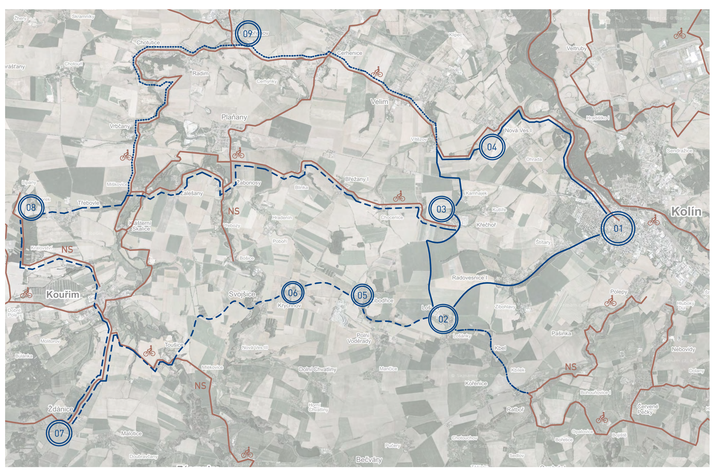

01 - Regionální muzeum Kolín [01]

02 - Památník tří odbojů v Lošanech

03 - 04 - Památník bitvy u Křečhoře [02]

okruh A - 22 km
okruh B - 60 km
okruh C - 82 km
spojovačka
NS stávající síť cyklostezek současné naučné stezky

05 - 06 - Pomníky obětem 1. a 2. světové války [02]

07 - Památník obětem nacismu [02]

08 - Památník bitvy u Lipan [02]

09 - Stezka Markomanů v Dobřichově [03]

PAMÁTNÍK TŘÍ OBOJŮ V LOŠANECH
- NAUČNÁ STEZKA OKOLÍM

Cíle návrhu naučné stezky

Naučnou stezku okolím Lošan navrhuji za několika účely. Nejdříve bych chtěla rozšířit expozici i do okolní krajiny a nabídnout tak návštěvníkům památníku další aktivitu pro společný výlet. Jelikož by Lošaňům pomohl jakýkoliv cestovní ruch, nechci návštěvníky uzavřít pouze v areálu, ale ukázat jim i okolí a samotnou vesnici. Dále bych chtěla obyvatele Lošan a místních vesnic nalákat na tajemnné vzkazy historie a vtáhnout je tak až do hlavní expozice.

Na základě realizace naučné stezky bych chtěla rozšířit a propojit místní biocentra, tak aby systém ekologické stability v okolí obce mohl lépe fungovat.

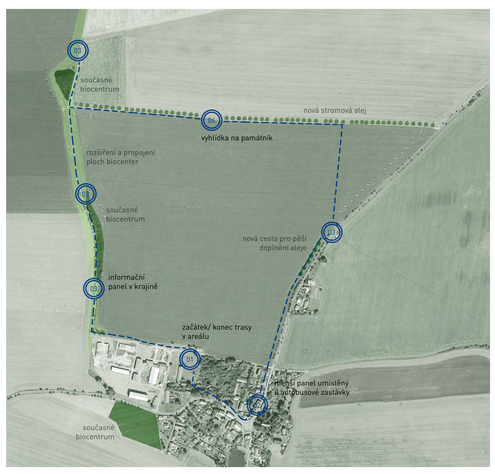

_ zastávka v krajině s informačním panelem

Obsah informačního panelu

Chtěla bych, aby informace na naučné stezce byly na sobě nezávislé, doplňovaly výstavu stálé expozice uvnitř areálu a zároveň zaujaly zabloudilého kolemjdoucího a navedly jej až do samotnému památníku. Pro tento účel jsem se na betonové panely o rozměru 3 x 0,7 x 0,25 m rozhodla umístit úryvky textů z knih Jenom ne strach (Ota Rambousek) a Zatím dobrý (Jan Novák), které vypráví příběh tří odbojů.

> **Na místě schůzky jsem našel jen hostinského, který stejně jako já přijel na kole. *Kde máte toho chlapíka?* optal jsem se. Hospodský nějak podivně kouknul a pak přiznal, že neví, kde vězí. *Chce jít za tu hranice, nebo ne?* znovu jsem naléhal, ale zase jsem nedostal pořádnou odpověď. Někde něco vázlo.**
> **Za hovoru jsme vedli kola a minuli jsme sekretariát KSČ. Rozhodl jsem se, že se vrátím domů, když se za námi ozval dupot lidí, běžících zezadu, od hnízda komunistů. Obklíčili nás zřejmě civilisté s rozkazem *Buce zahrnu!* Pustili jsme bicykly na zem a uposlechli rozkazu. Zádnou zbraň jsme u sebe neměli. Rychle nás hnali okolo bloku; nedaleko byla vila se sídlem Státní bezpečnosti v Poděbradech.**
> [04]

_ ukázka textu na panel_ z knihy Jenom ne strach (Ota Rambousek)

[01] Regionální muzeum v Kolíně, Červinkovský dům [online], město Kolín, [cit. 20.2.2018] dostupné na: http://www.muzeumkolin.cz/
[02] Cesty a památky, 2012 [online] [cit. 18.5.2018] dostupné na: http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko
[03] Stezka markomanů v Dobřichově, 15.2. 2016 [online] příspěvek v internetovém blogu, [cit. 20.5.2018] dostupné na: https://vyletyprochazky.blogspot.cz/2016/02/stezka-markomanu-v-dobrichove.html
[04] RAMBOUSEK Ota, Jenom ne strach (Vyprávění Cirada Mašína), Nezávislé tiskové středisko, Praha 1990
[05] Mašínův statek, Cesty a památky [online], úryvek z textu, [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/losany/masinuv-statek

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

V obci se nenachází v současné době vodovod, kanalizace ani plyn. Je zde zásobování pouze el. energií. Nicméně již je hotový projekt obecní kanalizace a obec plánuje během následujících let ji vystavit.

Zásobu vody řeším vlastním vrtem na pozemku. Splašky budou odděleny a Šedá voda opět využívána pro splachování nebo zahradu. Pro druhé dva typy spalškové vody zde umisťuji žumpu, která bude sloužit provizorně do výstavby obecní kanalizace. Vytápění bude zajištěno tepelnými čerpadly doplněnými elektrokotlem. Dešťová voda bude pomocí trativodů rozvedena na pozemku.

PROVOZNÍ ŘEŠENÍ PAMÁTNÍKU

Správu památníku bych svěřila neziskové organizaci, která by měla zájem památník obhospodařovávat.

Uvnitř areálu je navržen byt pro správce s veškerým zázemím. Zázemí je koncipované pro pár, kdy jeden spravuje památník a příležitě zahrady a druhý řídí recepci. Areál je volně průchozí, na noc se budou zamykat pouze jednotlivé objekty.

SITUACE AREÁLU M 1:500

0 5 m 10 m 20 m 30 m 50 m

LEGENDA

01 RODNÝ DŮM
02 HOSPODÁŘSKÉ STAVENÍ
03 NOVÁ BUDOVA
04 DVŮR
05 INSTALACE BETONOVÝCH SLOUPŮ
06 MÍSTO SEBEREFLEXE
07 SAD
08 ZAHRADA

01 RODNÝ DŮM

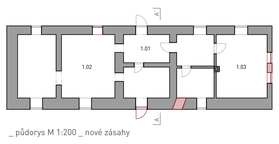

_ půdorys M 1:200 _ nové zásahy

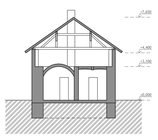

_ řez A-A' M 1:200

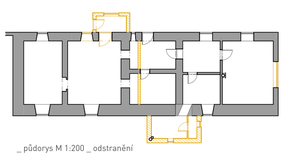

_ půdorys M 1:200 _ odstranění

0 1 m 5 m 10 m 15 m

RODNÝ DŮM

LEGENDA
- STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE
- NOVÉ KONSTRUKCE
- KONSTRUKCE BOURANÉ

TABULKA MÍSTNOSTÍ

1.01 VSTUP
1.02 EXPOZICE RODU MAŠÍNŮ
1.03 EXPOZICE JOSEF MAŠÍN - V POČÁTKU ODBOJE

PŘÍSTUP A NÁVRH

Jelikož neexistuje dostatečná dokumentace stavu z Mašínova mládí, není možné jej jednoznačně obnovit. Navíc by tento přístup znamenal výrazné zásahy do dnes existující konstrukce, která je v zásadě v dobrém technickém stavu.

Rozhodla jsem se tedy obnovit současnou podobu, která pochází z roku 1930. Samozřejmě bourám nejnovější vrstvu, která zde vznikla v době, kdy majetek rodině Mašínů nepatřil.

Do interiéru přidávám novou podlahu - litou stěrku. A navrhuji nové povrchové úpravy - v jednolité bílé omítce. Vnitřní protory tvořím v jednoduchém designu, protože z dispozičního hlediska je možný návrat pouze do roku 1930, tento moment však již není spjat s narozením či životem Josefa Mašína. Tuto budovu vnímám spíše jako symbol, který svou formou se již proměnil, ale jako memento stále stojí. Uvnitř objektu se bude nacházet expozice rodiny Mašínů až do doby vzniku odboje.

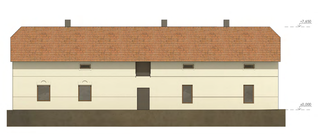

_ severní fasáda M 1:200

_ východní fasáda M 1:200

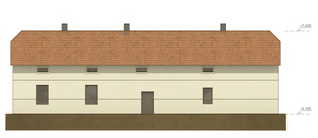

_ jižní fasáda M 1:200

_ západní fasáda M 1:200

03 NOVÝ OBJEKT

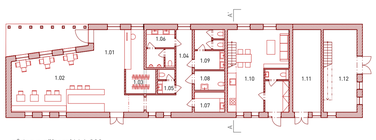

_ půdorys přízemí M 1:200

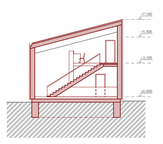

_ řez A-A' M 1:200

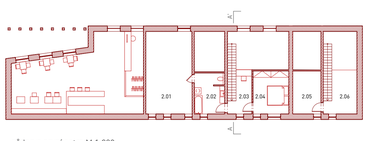

_ půdorys první patro M 1:200

0 1 m 5 m 10 m 15 m

LEGENDA
- STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE
- NOVÉ KONSTRUKCE
- NOVÉ ZAŘIZOVACÍ PŘEDMĚTY

TABULKA MÍSTNOSTÍ

1.01 NÁVŠTĚVNICKÉ CENTRUM
1.02 OBČERSTVENÍ
1.03 ŠATNA
1.04 CHODBA
1.05 WC ZAMĚSTNANCI
1.06 WC MUŽI
1.07 ÚKLIDOVÁ MÍSTNOST
1.08 WC PRO INVALIDY
1.09 WC ŽENY
1.10 BYT SPRÁVCE
1.11 TECHNICKÁ MÍSTNOST
1.12 SKLAD

2.01 MÍSTNOST VZT
2.02 BYT SPRÁVCE - KOUPELNA
2.03 BYT SPRÁVCE - PRACOVNA
2.04 BYT SPRÁVCE - LOŽNICE
2.05 SKLAD
2.06 SKLAD

PŘÍSTUP A NÁVRH

Rozhodla jsem se umístit veškeré provozní funkce do nového objektu, který je možné volně navrhnout, tak aby vyhovoval dnešním potřebám. Umístění domu jsem zvolila na místě bývalého objektu, tak aby byl první v cestě návštěvníka. Informační centrum má totiž důležitou funkci pro pochopení konceptu výstavy a proto by měl tento objekt přilákat lidi jako první. Z toho důvodu jsem zvolila i tvar trychtýře pro vstup, aby lépe návštěvníky přitáhl.

Tvar domu je inspirován tvarem vikýřů. Prověřovala jsem pultovou, šikmou i plochou střechu. Z této analýzy se nejvíce do areálu hodila střecha pultová, která navazuje i na typologii původních objektů kolem. Za objektem se nachází polosoukromý prostor, aby i správce mohl klidně žít a nenarušovat tak atmosféru pietního místa. Zároveň bylo pro mě důležité, aby byl tento dům nižší než ostatní, aby jejich významu nekonkurroval. Zvolila jsem koneastní formu i materiál, abych jednoznačně oddělila současné zásahy.

_ západní fasáda M 1:200

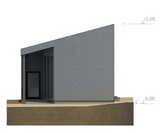

_ jižní fasáda M 1:200

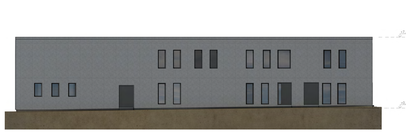

_ východní fasáda M 1:200

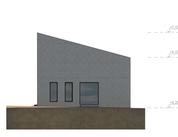

_ severní fasáda M 1:200

02 HODPODÁŘSKÁ BUDOVA

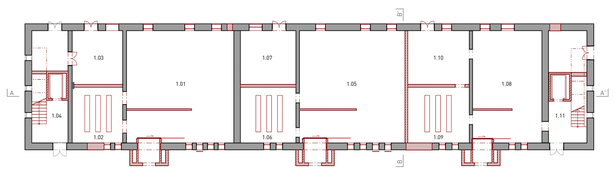

_ půdorys přízemí M 1:200

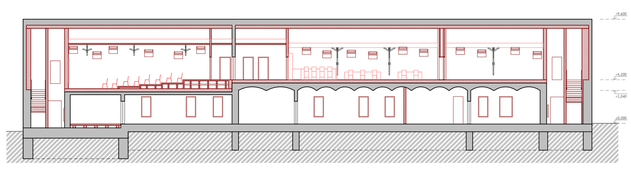

_ řez A-A' M 1:200

_ půdorys první patro M 1:200

0 1 m 5 m 10 m 15 m

LEGENDA
- STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE
- NOVÉ KONSTRUKCE
- NOVÉ ZAŘIZOVACÍ PŘEDMĚTY
- KONSTRUKCE BOURANÉ

TABULKA MÍSTNOSTÍ

1.01 VÍSTAVNÍ SÁL - 1. ODBOJ
1.02 PROMÍTACÍ SÁL
1.03 TECHNICKÁ MÍSTNOST
1.04 VERTIKÁLNÍ KOMUNIKACE
1.05 VÍSTAVNÍ SÁL - 2. ODBOJ
1.06 PROMÍTACÍ SÁL
1.07 TECHNICKÁ MÍSTNOST
1.08 VÍSTAVNÍ SÁL - 3. ODBOJ
1.09 PROMÍTACÍ SÁL
1.10 VÍSTAVNÍ SÁL - 3. ODBOJ
1.11 VERTIKÁLNÍ KOMUNIKACE

2.01 VERTIKÁLNÍ KOMUNIKACE
2.02 PŘEDNÁŠKOVÝ SÁL
2.03 SKLAD
2.04 WC PRO INVALIDY
2.05 PROMÍTACÍ KABINA
2.06 TECHNICKÁ MÍSTNOST
2.07 ÚKLIDOVÁ MÍSTNOST
2.08 WC ŽENY
2.09 CHODBA
2.10 WC MUŽI
2.11 KUCHYŇ
2.12 ČTECÍ KOUT
2.13 WORKSHOP
2.14 VÍSTAVNÍ SÁL - KRÁTKODOBÉ VÝSTAVY
2.15 VERTIKÁLNÍ KOMUNIKACE

PŘÍSTUP A NÁVRH

Tento objekt bych chtěla využít pro potřeby expozice a vzdělávání. Výrazným zásahem demonstrovat zásahy do života jedné selské rodiny v průběhu dějin 20. století k tomu volím formu mohutných bloků, které jsou zasazené v jednolité hmotě fasády. Navíc každý blok vede do jedné z expozic odboje. Ukazuji tím brutální zásah do stávající formy a zároveň tvořím jednoduchou orientaci pro návštěvníky.

Po vstupu se návštěvník ocitne v úzkém temném prostoru s horním osvětlením a poté vstoupí do samotné expozice. Bloky tvoří bránu ze současnosti do historie. V přízemí navrhuji tři oddělené části expozice, kdy každá vypráví příběh jednoho odbje. Do přízemí je umisťuji, aby byl umožněn volný bezbariérový pohyb z exteriéru do interiéru a zpět. Pravá část je zaměřena na výstavu o protikomunistickému odboji. Tento výstavní prostor ústí navíc k vertikální komunikaci vedoucí do prvního patra, kde se v části nachází prostor pro výstavy krátkodobého charakteru. Ty by byly tématicky navazující k historii třetího odboje a zároveň s odkazem k současnosti.

Zateplují pouze první patro, kde se nacházejí místnosti s delším pobytem lidí jako je sál či workshopová místnost. Přízemí nezateplují, protože se zde nacházejí expozice, které volně pokračují do areálu a krajiny. Proto je předpokládán letní provoz. Místnosti se budou pouze temperovat pomocí tepelného čerpadla a opravených stávajících otopných těles. Přízemí bude větráno přirozeně příčně a v prvním patře bude vzduchotechnika umístěna v podhledu nebo v mezeře předstěny.

KOMPOZIČNÍ ŘEŠENÍ FASÁDY

Na fasádu jsem navrhla tři výrazné vstupy, které navozují každou výstavu. Stávající velikost oken již nevyhovovaly nové funkci. Rozhodla jsem se však využít stávající otvory, aby se nemusely do mohutné zdi vytvářet nové. Navrhla jsem jednotná okna, která mají uzavíratelnou klapku, tak aby při zavřené pozici naprosto splynula s povrchem zdi. Chtěla jsem totiž, aby samotné bloky vstupů symbolizovaly výrazný zásah do poklidného a čistého života na statku, který zase symbolizuje hladký povrch zdi.

MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ

Na fasádu jsem navrhla světle okrovou omítku. Pro vstupy jsem zvolila velkoformátové cembritové desky v tmavě šedé barvě tak, že tvoří kontrast. Desky jsou umístěny i na krovu samotného vikýře, tak aby vzniklo dojem jednolité kostky. Na střeše jsem ponechala současnou krytinu, která projde důkladnou kontrolou a výměnou prvků.

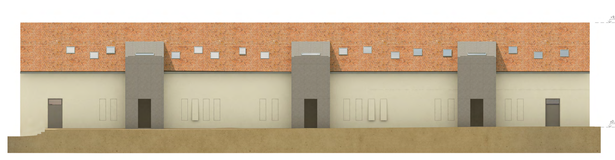

_ východní fasáda M 1:200

_ severní fasáda M 1:200

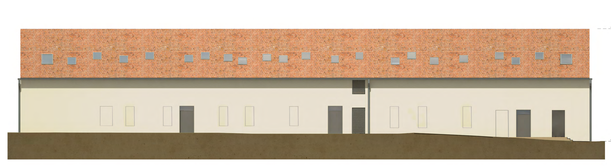

_ západní fasáda M 1:200

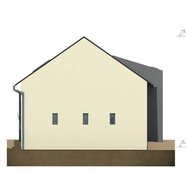

_ jižní fasáda M 1:200

_ 03 nová provozní budova

_ 02 hospodářský objekt - workshopy

_ 02 hospodářský objekt - přednáškový sál

_ 02 hospodářský objekt

_ ŘEZ B-B' M 1:100

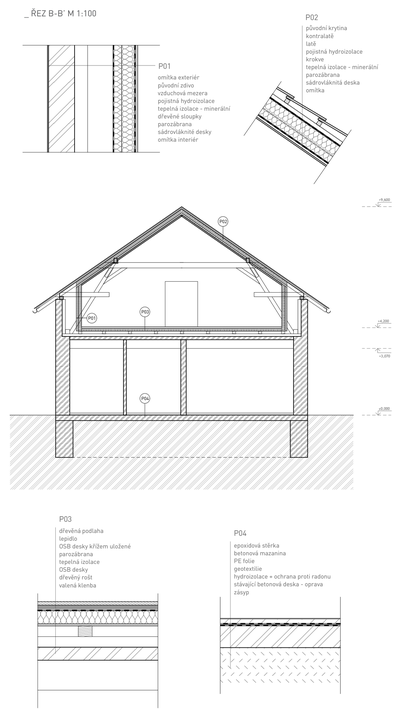

PAMÁTNÍK A MUZEUM TŘÍ ODBOJŮ V LOŠANECH
DOMINIKA KOVANDOVÁ
2017 - 2018 LS
ATELIÉR HRADEČNÝ - HRADEČNÁ
ÚSTAV NAVRHOVÁNÍ I.
FAKULTA ARCHITEKTURY ČVUT